

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 576/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Kamenskou, PhD., Miletičova 44, Bratislava-Ružinov, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 24P/9/2021 z 11. mája 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 12CoP/29/2022 z 30. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie krajského súdu a priznať náhradu trov konania.
2. Sťažovateľ s matkou maloletých dcér [REDAKOVANÉ] (5-ročnej) a [REDAKOVANÉ] (2-ročnej) sú manželmi od 6. februára 2017.
3. Matka sa návrhom podaným 3. augusta 2018 na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým žiadala zveriť maloletú [REDAKOVANÉ] do jej osobnej starostlivosti a sťažovateľa zaviazať uhrádzať výživne 200 eur mesačne z dôvodu, že sťažovateľ sa mal neprimerane správať k jej najstaršej dcére [REDAKOVANÉ] (12-ročnej), ktorú „vyhadzoval“ z bytu. Matka sa preto s touto dcérou presťahovali ku kamarátke. Dňa 28. augusta 2018 vzala matka svoj návrh v plnom rozsahu späť. Okresný súd uznesením z 31. augusta 2018 konanie zastavil.

4. Matka 5. júna 2020 podala návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode tak, že maloleté dcéry [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] navrhla zveriť do jej osobnej starostlivosti, zaviazat' sťažovateľa uhrádzať výživné 270 eur a 250 eur mesačne a styk maloletých dcér so sťažovateľom ponechať na základe predošlej dohody s matkou. Konanie o rozvod manželstva je evidované na okresnom súde pod sp. zn. 24P/130/2020, v ktorom bol nariadený termín pojednávania na 9. jún 2022.

5. Uznesením okresného súdu č. k. 24P/9/2021 zo 17. februára 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6CoP/8/2021 z 26. apríla 2021 je na základe neodkladného opatrenia dočasne upravený styk sťažovateľa s maloletými dcérami tak, že s maloletou [REDAKOVANÉ] je sťažovateľ oprávnený stretávať sa v párnom týždni v kalendárnom roku od piatka od 15.00 h do nedele do 18.00 h a v nepárnom týždni v kalendárnom roku od utorka od 15.00 h do štvrtka do 18.00 h a s maloletou [REDAKOVANÉ] v párnom týždni v kalendárnom roku v piatok od 15.00 h do 18.00 h, v sobotu a v nedeľu od 15.00 h do 18.00 h a v nepárnom týždni v kalendárnom roku v utorok, v stredu, vo štvrtok od 15.00 h do 18.00 h s tým, že si sťažovateľ maloleté deti v stanovenú hodinu prevezme v mieste ich bydliska. Matka je povinná maloleté deti na styk so sťažovateľom včas a riadne pripraviť a zabezpečiť ich odovzdanie.

6. Sťažovateľ sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal zmeny uvedeného neodkladného opatrenia tak, aby súd styk sťažovateľa s maloletými dcérami upravit' rovnako pre obe maloleté dcéry v párnom kalendárnom týždni od piatka od 15.00 h do pondelka do 8.00 h a v nepárnom týždni od utorka od 15.00 h do piatka do 8.00 h. Tiež žiadal upraviť styk počas letných prázdnin (2022) s tým, že sa sťažovateľ bude s maloletými deťmi stretávať od 1. júla do 15. júla a od 1. augusta do 15. augusta. Návrh odôvodnil tým, že matka maloletú [REDAKOVANÉ] necháva často u jej starých rodičov, pri odovzdaní mala maloletá [REDAKOVANÉ] viackrát poranenú hlavu a sama maloletá dcéra sa dožaduje prespávania v domácnosti sťažovateľa. Od poslednej úpravy styku ubehlo viac ako jeden rok (február 2021).

7. Okresný súd namietaným uznesením návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ ma úpravu styku s maloletými dcérami upravenú v širšom rozsahu, ktorý už presahuje účel neodkladného opatrenia, a aj napriek uplynutiu jedného roka od jeho nariadenia stále postačuje na rozvíjanie a upevňovanie citových väzieb medzi sťažovateľom a oboma maloletými dcérami.

8. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa namietaným uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ považuje namietané uznesenia okresného súdu aj krajského súdu za riadne neodôvodnené, arbitrárne a nezákonné. Ďalej tvrdí, že krajský súd pred rozhodnutím nezohľadnil jeho podanie z 29. júna 2022 označené ako doplnenie odvolania, v ktorom predložil odvolaciemu súdu nové dôkazy (i) znalecký posudok, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ netrpí žiadnou psychickou poruchou, resp. ochorením, ktoré by ho obmedzovalo v plnohodnotnom zabezpečovaní starostlivosti o maloleté deti, a (ii) rozhodnutie materskej školy zo 14. júna 2022 o prijatí maloletej [REDAKOVANÉ] do materskej školy.

10. Podľa názoru sťažovateľa namietané uznesenie okresného súdu nie je dostatočné odôvodnené, pretože sa súd nevysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi sťažovateľa, najmä že (i) matka sťažovateľovi neodovzdáva deti v súlade s vykonateľným neodkladným opatrením, (ii) z dôvodu matkinej pracovnej doby je zasahované do denného režimu maloletej [REDAKOVANÉ], (iii) z dôvodu rastu maloletých detí je potrebné zjednotiť rozsah styku s obidvomi deťmi rovnako a (iv) v súčasnosti sú ukracované o spoločné zážitky a spoločné trávenie času so sťažovateľom. Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd ani krajský súd nezohľadnili skutočnosť, že medzi rodičmi maloletých dcér nie je možné dospieť k žiadnej dohode a že medzi sebou majú neustále konflikty, častokrát vyúsťujúce do privolania polície alebo podania trestného oznámenia. Sťažovateľ nesúhlasí s tvrdením súdov, že styk s maloletou [REDAKOVANÉ] je v neodkladnom opatrení rozsiahlo upravený. Podľa názoru sťažovateľa rozsah styku s maloletou [REDAKOVANÉ] nerešpektuje právo na rovnoprávny, rovnocenný a pravidelný styk sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv namietaným uznesením okresného súdu:

11. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti namietanému uzneseniu okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd namietaným uznesením. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúmanému uzneseniu opodstatňuje uprednostnenie právomoci krajského súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení uznesením okresného súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv namietaným uznesením krajského súdu:

12. K preskúmaniu uznesení o nariadení neodkladného opatrenia ústavný súd pristupuje zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, lebo nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutie, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným (definitívnym) spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje rozhodnutia o neodkladných opatreniach zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k ich zrušeniu pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladných opatrení však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle a musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 136/2014).

13. Účelom konania pred ústavným súdom je predovšetkým ochrana ústavnosti, a nie prehodnocovanie správnosti záverov všeobecných súdov prostredníctvom ďalšieho opravného prostriedku. Namietanému uzneseniu krajského súdu nemožno vyčítať, že sa nezaobera všetkými tvrdeniami sťažovateľa, pretože zistenie skutkového stavu založené na úplnom dokazovaní bude predmetom konania vo veci samej (sp. zn. 24P/130/2020). Uvedené sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľa týkajúcu sa nezohľadnenia jeho doplňujúceho podania o listinné dôkazy (znalecký posudok, rozhodnutie o prijatí maloletej dcéry do materskej školy) podaného krajskému súdu pred rozhodnutím o odvolaní sťažovateľa. Účelom postupu, ktorý predchádza rozhodnutiu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je definitívne zistenie skutkového stavu a právne zhodnotenie zistených skutočností na úrovni rozhodnutia vo veci samej (III. ÚS 193/2022). Pri týchto typoch konaní preto požiadavka rýchlosti prevláda nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení.

14. Krajský súd v namietanom rozhodnutí primerane vysvetlil, z akého dôvodu potvrdil uznesenie okresného súdu. Poznamenal, že styk sťažovateľa s maloletými deťmi je upravený právoplatným a vykonateľným uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 24P/9/2021 zo 17. februára 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6CoP/8/2021 z 26. apríla 2021. Argumenty sťažovateľa obsiahnuté v odvolaní (v namietanom uznesení okresného súdu neboli jednotlivé odseky označené arabskými číslicami, neboli označené čísla strán, matka neodovzdáva deti v súlade s vykonateľným neodkladným opatrením, z dôvodu matkinej pracovnej doby je zasahované do denného režimu maloletej [REDAKOVANÉ], matka maloletú [REDAKOVANÉ] nechce nechať prespávať v domácnosti sťažovateľa) nesvedčili potrebe nevyhnutne zmeniť režim nastavený neodkladným opatrením, a tým nebola osvedčená potreba zmeny dočasnej úpravy pomerov sťažovateľa s maloletými dcérami. Z namietaného uznesenia (bod 10) tiež vyplýva, že ojedinelé excesy pri odovzdávaní maloletých dcér sa vyskytli tak na strane matky, ako aj na strane sťažovateľa. Podľa názoru krajského súdu ojedinelé vybočenia pri odovzdávaní maloletých detí nezakladajú zmenu dočasnej úpravy.

15. Krajským súdom prijaté závery v namietanom uznesení vychádzajú podľa názoru ústavného súdu z logickej úvahy súladnej so zmyslom a s účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy reagujúce na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na rozhodnutie tohto typu. Je v kompetencii všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre dočasnú úpravu pomerov, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti návrhu jeho nariadenia ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením (III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07, II. ÚS 407/2020).

16. Ústavný súd tak konštatuje, že namietané uznesenie krajského súdu nie je svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by nedôvodne neposkytovalo ochranu rodičovských práv sťažovateľa, keďže mu umožňuje stretávanie sa s maloletými dcérami v rozsahu troch dní v párnom týždni a v rozsahu troch dní v nepárnom týždni počas troch hodín. Pri maloletej [REDAKOVANÉ] je to rovnako, avšak bez možnosti prespávať v domácnosti sťažovateľa. Ústavný súd reflektuje názor krajského súdu, že úprava styku sťažovateľa s maloletými dcérami je v okolnostiach prípadu adekvátne vzhľadom na vek a potreby maloletých dcér. Ústavný súd teda nemohol dospieť k záveru, že by šlo o také opatrenie zo strany krajského súdu, ktoré

by predstavovalo zásah do uplatnených práv sťažovateľa. Tým ústavný súd netvrdí, že námietky sťažovateľa, najmä vhodnosť spoločného stretávania sa s deťmi súčasne sú bez relevancie. Všeobecný súd, ktorý je súdom starostlivosti, musí postupný vývoj vzťahov regulovať v záujme detí, aby sa umožnil čo najširší styk, a nepochybne je dôležité, aby bol aj vykonávaný spoločne s obidvoma deťmi naraz. Tieto námietky ale nateraz nevyhnutne v okolnostiach prípadu neviedli k záveru o ústavnej neudržateľnosti namietaného rozhodnutia. Inými slovami, ústavnú neudržateľnosť neprivodí akékoľvek rozhodnutie, ktoré nie je ideálne a ktoré je možné postupne vylepšovať.

17. Medzi namietaným uznesením krajského súdu a obsahom uplatneného procesného práva (čl. 46 ods. 1 ústavy) ústavný súd nevzhladol príčinnú súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Ústavný súd súčasne dospel k záveru, že v namietanom uznesení neboli zistené také pochybenia, ktoré by mohli indikovať porušenie uplatňovaného hmotného práva (čl. 41 ods. 4 ústavy). Z uvedeného dôvodu v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd tiež uvádza, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa spravidla neaplikuje na rozhodovanie o neodkladnom opatrení (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, body 74 a 75).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu